

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

17 juni 2008

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

**betreffende de instelling van een verbod
op het gebruik van systemen van het type
«Mosquito» om hangjongeren te verjagen**

AMENDEMENT

Nr. 1 VAN MEVROUW JADIN C.S.

**De tekst van het verzoekend gedeelte van het
voorstel van resolutie vervangen door wat volgt:**

«*De KAMER VAN VOLKSVERTEGENWOORDIGERS,*

A. overwegende dat er een geluidssysteem bestaat met de benaming «Mosquito» (of «Beethoven» in Frankrijk), voluit «Mosquito Sonic Teenage Deterrent» dat kan worden bestempeld als «jongerenonvriendelijk» aangezien het ultrasone tonen uitzendt met een frequentie tussen 17.000 en 18.000 hertz die alleen voor de min-vijfentwintigjarigen hoorbaar zijn;

B. overwegende dat reeds enkele Mosquitotoestellen geleverd zijn in België;

C. overwegende dat het gebruik van hangjongeren verjagende toestellen een schending van de rechten

Voorgaande documenten:

Doc 52 **1186/ (2007/2008):**

001: Voorstel van resolutie van mevrouw Jadin c.s.
002: Addendum.

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

17 juin 2008

PROPOSITION DE RÉSOLUTION

**visant à interdire l'utilisation de dispositifs
répulsifs anti-jeunes de type «Mosquito»**

AMENDEMENT

N° 1 DE MME JADIN ET CONSORTS

Remplacer le texte de la résolution comme suit:

«*LA CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS,*

A. considérant l'existence d'un dispositif appelé «Mosquito» (ou «Beethoven» en France), dont la dénomination complète est «Mosquito Sonic Teenage Deterrent», lequel peut être qualifié d'«anti-jeunes» puisqu'il émet des ultrasons de l'ordre de 17.000 à 18.000 hertz, uniquement perceptibles par les moins de 25 ans;

B. considérant que plusieurs appareils «Mosquito» ont déjà été livrés en Belgique;

C. considérant que l'usage de ces dispositifs répulsifs jeunes constitue une violation des Droits de

Documents précédents:

Doc 52 **1186/ (2007/2008):**

001: Projet de résolution de Mme Jadin et consorts.
002: Addendum.

van het kind is en dat het onverenigbaar is met een menselijke behandeling van de kinderen en van de jongeren;

D. overwegende dat het gebruik van hangjongeren verjagende toestellen uit een ethisch oogpunt aanvechtbaar is omdat het de jeugd criminaliseert en alle jongeren gelijkstelt met boeven;

E. overwegende dat hangjongeren verjagende toestellen geen oplossing bieden voor de overlast die sommige jongeren veroorzaken, maar dat ze het probleem alleen maar verplaatsen;

F. overwegende dat het gebruik van hangjongeren verjagende toestellen discriminerend en segregatistisch is;

G. overwegende dat hangjongeren verjagende toestellen een belemmering zijn voor de vrijheid van vereniging en van vergadering van een gedeelte van de bevolking;

H. overwegende dat de federale regering onder meer moet toezien op de volksgezondheid en ze uit hoofde daarvan geluidsnormen moet bepalen;

I. overwegende dat gewag wordt gemaakt van schadelijkheid voor het binnenoor, van een verslechtering van het gehoor, vooral bij jonge mensen, en van hoofdpijn;

J. overwegende dat bij gebrek aan wetenschappelijke zekerheid voorzorgsmaatregelen moeten worden genomen om de volksgezondheid te beschermen en dat het in dezen onmogelijk is vast te stellen dat geen enkel risico bestaat van schade voor de volksgezondheid;

K. overwegende dat de federale regering haar departement Volksgezondheid heeft opgedragen een onderzoek te doen naar de gevolgen op korte en op lange termijn van de blootstelling aan hangjongeren verjagende geluidssystemen van het type «Mosquito»;

L. overwegende dat de Europese Commissie op 2 april 2008 geweigerd heeft de hangjongeren verjagende toestellen te verbieden omdat ze ervan uitgaat dat iedere lidstaat afzonderlijk een dergelijke beslissing moet nemen;

VRAAGT DE REGERING:

de verkoop en het gebruik op het Belgische grondgebied te verbieden van hangjongeren verjagende toestellen van het type «Mosquito» of van andere toestellen welke een soortgelijke techniek aanwenden.».

l'enfant et est incompatible avec un traitement humain des enfants et des jeunes;

D. *considérant que l'utilisation des dispositifs répulsifs jeunes est discutable d'un point de vue éthique, dans le sens où il criminalise la jeunesse et assimile tous les jeunes à des voyous;*

E. *considérant que les dispositifs répulsifs jeunes ne constituent pas une solution aux nuisances qu'occasionnent certains jeunes, mais ne font que déplacer le problème;*

F. *considérant le caractère discriminatoire et ségrégationniste de l'utilisation du dispositif répulsif jeunes;*

G. *considérant que le dispositif répulsif jeunes constitue un obstacle à la liberté d'association et de réunion d'une partie de la population;*

H. *considérant qu'il appartient notamment au gouvernement fédéral de veiller à la santé publique et, à ce titre, de fixer les normes relatives au bruit;*

I. *considérant qu'il est fait état de toxicité pour l'oreille interne, d'altération de l'audition, d'autant plus marquée que la personne exposée est jeune, ainsi que de maux de tête;*

J. *considérant qu'en l'absence de certitude scientifique, il convient de prendre des mesures de précaution de nature à préserver la santé publique et qu'en l'espèce, rien ne permet d'établir l'absence de tout risque préjudiciable à la santé publique;*

K. *considérant que le gouvernement fédéral a demandé à son département de la Santé publique de mener une étude sur les effets, à court et à long terme, de l'exposition à des dispositifs anti-jeunes de type «Mosquito»;*

L. *considérant que le 2 avril 2008, la Commission européenne a refusé d'interdire les dispositifs répulsifs jeunes, estimant qu'il incombe à chaque Etat-Membre de prendre une telle décision;*

DEMANDE AU GOUVERNEMENT FÉDÉRAL:

d'interdire la vente et l'utilisation, sur le territoire belge, des dispositifs répulsifs jeunes de type «Mosquito», ou d'autres appareils aux techniques similaires.».

VERANTWOORDING

Op de Britse, de Zwitserse, de Nederlandse, de Franse en tot slot ook de Belgische markt wordt een toestelletje te koop aangeboden dat bekend is onder de naam Mosquito (of «Beethoven» in Frankrijk). Voluit heet het «*Mosquito Sonic Teenage Deterrent*» en het is bedoeld om hangjongeren van openbare plaatsen te verjagen.

Het toestel bestaat uit een hogefrequentiegenerator en een luidspreker. Het zendt een irritante pieptoon uit met een frequentie tussen 17.000 en 18.000 hertz. Het geluid gaat in één bepaalde richting en dringt niet door harde materialen, zoals muren en deuren. Die pieptonen zijn irritant voor mensen in de groeifase.

Volgens keel-, neus- en oorartsen zouden die geluiden dus hoorbaar zijn tot de leeftijd van ongeveer 25 jaar¹. Een baby hoort immers geluiden met een frequentie tot 20.000 hertz; vanaf de leeftijd van 20 jaar worden die hoge tonen geleidelijk onhoorbaar. Op volwassen leeftijd kan men geluiden met een frequentie van meer dan 8.000 hertz niet meer horen. Voor kinderen en jongeren daarentegen zijn die tonen dermate irritant dat ze zich uit de omgeving van de Mosquito wegmaken na maximum zes minuten.

Een onderneming heeft, gebruik makend van die natuurlijke evolutie van de auditieve perceptie, de idee gehad dat toestel op de markt te brengen. Het is opgevat om groepen hangjongeren die zich antisociaal gedragen uiteen te drijven² en richt zich op ondernemingen en particulieren die jongeren die zich in groten getale verzamelen op hun overloop, voor hun etalage, op hun gedeelte van het trottoir enzovoort wensen te verjagen.

Een kit kost iets minder dan 1.000 euro en sinds het toestel werd uitgevonden, in 2006, zijn er ongeveer 3.500 van verkocht in Groot-Brittannië. In Nederland hebben blijkbaar al zestig gemeenten op zo'n 250 plaatsen Mosquito's geïnstalleerd. Ook in de VS, Australië en Zuid-Afrika blijkt de Mosquito aan een opmars te zijn begonnen.

Die praktijk is vast en zeker een schending van het Verdrag inzake de rechten van het kind³ en meer bepaald van de volgende artikelen daaruit:

- artikel 2: de minderjarigen worden gediscrimineerd;
- artikel 3: dergelijke systemen druisen in tegen het belang van de kinderen, dat door het Verdrag als een hoger belang wordt aangemerkt;

¹ *Libération*, Les ados chassés à l'ultrason, 2 april 2008

² Volgens de voorstelling van het product door de onderneming die het op de markt brengt.

³ Het Verdrag inzake de rechten van het kind werd aangenomen te New York op 20 november 1989 en door België bekrachtigd bij de wet van 25 november 1991 houdende goedkeuring van dat Verdrag.

JUSTIFICATION

Il est apparu sur le marché britannique, suisse, hollandais, français et enfin belge, un appareil connu sous le nom de «Mosquito» (ou «Beethoven» en France). Sa dénomination complète est «*Mosquito Sonic Teenage Deterrent*» et il a vocation à chasser les jeunes traînant dans les lieux publics.

L'appareil est constitué d'un générateur à hautes fréquences et d'un haut parleur. Il émet des sons désagréables d'une fréquence comprise entre 17.000 et 18.000 hertz. Le son est directionnel et ne franchit pas les éléments solides tels que les murs et les portes. En produisant ces ondes, il provoque des désagréments chez les humains n'ayant pas encore stabilisé leur croissance.

Ces sons seraient donc audibles jusqu'à l'âge d'environ 25 ans, selon l'avis d'oto-rhino-laryngologues¹. En effet, un bébé entend des fréquences de 20.000 hertz. Dès 20 ans, ces sons aigus deviennent progressivement inaudibles. Au-delà de 8.000 hertz, on ne les entend plus à l'âge adulte. Pour les enfants et les jeunes, par contre, ces signaux sont tellement irritants qu'ils quittent les environs du «Mosquito» après 6 minutes maximum.

Utilisant cette évolution naturelle de la perception auditive, une société a eu l'idée de commercialiser cet appareil «*conçu pour disperser les groupes d'adolescents qui agissent de manière anti-sociale*»², ainsi destiné aux entreprises et aux particuliers désireux de se débarrasser des jeunes qui investissent leur palier, leur devanture, leur morceau de trottoir...

Le kit coûte un peu moins de 1.000 euros, et depuis sa création en 2006, environ 3.500 appareils ont été vendus en Grande-Bretagne. Aux Pays-Bas, il s'avère que soixante communes ont déjà placé des «Mosquitos» dans près de 250 lieux. Aux Etats-Unis, en Australie et en Afrique du Sud également, le «Mosquito» semble avoir un succès grandissant.

Cette pratique constitue indiscutablement une violation de la Convention relative aux droits de l'enfant³ et, notamment, des articles suivants:

- article 2: le groupe des mineurs est discriminé;
- article 3: pareils systèmes sont contraires à l'intérêt, qualifié de supérieur par cette Convention, des enfants;

¹ *Libération*, Les ados chassés à l'ultrason, 2 avril 2008.

² Présentation du produit par la société le commercialisant.

³ Convention relative aux droits de l'enfant, adoptée à New-York le 20 novembre 1989, ratifiée par la loi belge du 25 novembre 1991, portant approbation de ladite Convention.

artikel 19: de door dergelijke technieken veroorzaakte fysieke of mentale is een vorm van geweld.

De «Mosquito» is in strijd met diverse grondwettelijke rechten en vrijheden en belemmert de vrijheid van vereniging en vergadering van de jongeren.

Die toestellen moeten worden veroordeeld uit een ethisch oogpunt; bovendien criminaliseren ze de jeugd en stellen ze de jongeren gelijk met boeven.

Dat is des te stuitender daar gelijksoortige toestellen bestaan – hoewel die gebruik maken van ultrasone tonen en niet van extreem hoge geluiden - om dieren, bijvoorbeeld honden of mollen, te verjagen!

Voorts zijn die toestellen hoegenaamd geen passende oplossing voor de problemen inzake delinquentie of overlast die worden veroorzaakt door groepen hangjongeren. Ze verplaatsen het probleem alleen maar aangezien de betrokken jongeren gewoon wat verderop zullen samenscholen.

Met dergelijke tegen jongeren gerichte discriminerende praktijken vergroot men de kloof tussen de generaties alleen nog wat meer. Dat groeiende wantrouwen ten aanzien van de jongeren heeft tal van oorzaken.

Een daarvan is de overmatige media-aandacht voor de jeugdcriminaliteit, die in de reclame voor de «Mosquito» trouwens heel erg scherp in de verf wordt gezet, naast een ander, al even onuitroeibaar cliché, met name dat jongeren antisociaal zijn.

Veeleer dan dit vraagstuk negatief te benaderen en reactief op te treden, zijn op alle beleidsniveaus preventieve maatregelen nodig.

Het thema van de hangjongeren moet bij de verschillende betrokkenen bespreekbaar worden gemaakt. De jeugdhulpverlening kan hierin een rol spelen. Gemeentebesturen en organisaties kunnen investeren in een doordachte invulling van de openbare ruimte als ontmoetingsruimte.

Om de band tussen de generaties aan te halen, moet men zich een inspanning getroosten en moet daartoe wederzijds de wil bestaan. Als men gedooft dat zowat overal «Mosquito's» worden geplaatst, komt dat erop neer dat eenieder vrij een toestel kan aanschaffen waarmee hij zijn dagelijkse maatschappelijke omgeving een andere aanblik kan geven en dus geen rekening meer hoeft te houden met bepaalde zogenaamde ongewenste personen. Dat is voor iedere democraat werkelijk onaanvaardbaar!

Naast de schokkende commerciële argumenten en naast het feit dat dit toestel een instrument van segregatie wordt doordat het slechts een gedeelte van de bevolking viseert, rijst de vraag van de schadelijke gevolgen ervan voor de gezondheid.

Article 19: les atteintes physiques ou mentales causées par de telles techniques constituent une forme de violence.

Le «Mosquito» viole différents droits et libertés constitutionnels, constituant un obstacle à la liberté d'association et de réunion des jeunes.

Condamnable sur un point éthique, ces dispositifs criminalisent la jeunesse et assimilent les jeunes à des voyous.

C'est d'autant plus choquant que des procédés similaires, bien qu'utilisant des ultrasons et non des aigus extrêmes, existent pour les animaux, comme les chiens et les taupes, par exemple !

Loin d'être une réponse adéquate aux problèmes de délinquance juvénile ou de nuisances occasionnés par des groupes de jeunes, ces dispositifs ne font que déplacer le problème, puisque les jeunes visés iront simplement s'installer un peu plus loin.

Tout ce qu'on arrivera à faire, avec ces pratiques discriminatoires anti-jeunes, c'est creuser encore un peu plus le fossé intergénérationnel. Cette méfiance croissante à l'égard des jeunes a des origines multiples.

La surmédiation de la délinquance juvénile est l'une d'entre elles, et c'est aussi celle que la promotion du «Mosquito» met en avant de la manière la plus crue. A côté d'un autre stéréotype tout aussi vivace, à savoir le caractère antisocial des jeunes.

Plutôt que d'aborder cette problématique sous un angle négatif et d'intervenir de manière réactive, des mesures préventives s'imposent à tous les niveaux de pouvoir.

Dans ce cadre, l'Aide à la Jeunesse peut jouer un rôle important à cet égard. Les administrations communales et les organisations peuvent investir dans un aménagement réfléchi de l'espace public en espace de rencontre.

Pour renouer le lien entre les générations, il faut un effort et une volonté mutuelle. Laisser le Mosquito s'implanter un peu partout signifie laisser à chacun la liberté de remodeler son paysage social au quotidien et donc, ignorer plus facilement certains prétendus indésirables. Et cela, pour tout démocrate, c'est vraiment inacceptable !

Au-delà de ce choquant argumentaire commercial, au-delà du fait que cet appareil, en ne visant qu'une partie de la population, devient un outil de ségrégation, se pose la question de ses effets nocifs sur la santé.

Momenteel is in ons land geen enkele studie daarover beschikbaar. Het is ons evenwel bekend dat de federale regering haar departement Volksgezondheid heeft opgedragen de korte- en langetermijnevolgen van blootstelling aan Mosquitotoestellen op de gezondheid te onderzoeken.

In Frankrijk wordt in *Les limites d'exposition aux infrasons et aux ultrasons*, een onderzoek van Jacques Châtillon, wetenschappelijk onderzoeker bij het INRS⁴, gepreciseerd dat een langdurige blootstelling aan een geluid van 95 decibel – en dat is het vermogen van een Mosquito – risico's inhoudt voor het gehoor en voor zwangere vrouwen. In het onderzoek wordt ook aangegeven dat een «onschadelijke» blootstelling maximum 8 uren mag duren.

In Zwitserland heeft Jean-Philippe Guyot, keel-, neus- en oorarts en hoofdgeneesheer van het kantonaal ziekenhuis van Genève, verklaard dat «*cette méthode est plus que discutable. Mettre une intensité telle qu'elle ferait mal ne signifie rien d'autre qu'occasionner un dommage physique.*».

Volgens de indieners moet, gelet op zoveel wetenschappelijke onzekerheid, het voorzorgsbeginsel gelden om de volksgezondheid te beschermen.

De gevolgen hangen allicht af van de duur en de frequentie van de blootstellingen. Voorts rijzen ook vragen omtrent de eventuele repercussies voor de ongeboren kinderen.

De zwangere vrouw zal het geluid van de «Mosquito» weliswaar niet horen, maar is dat ook zo voor het kind dat ze draagt? Het geluid wordt niet geacht door muren en deuren te dringen, maar *quid* met de huid als barrière?

De ouders van een veertienjarige uit de gemeente Aywaille in de provincie Luik hebben trouwens een klacht ingediend omdat hun zoon elke dag hevige hoofdpijn kreeg terwijl hij voor een met een «Mosquito» uitgerust bankgebouw op de bus wachtte.

Howard STAPLETON, de Britse uitvinder van de «Mosquito», wenst zelf dat een reglementering wordt uitgewerkt om het gebruik van zijn uitvinding te beperken tot het tegengaan van antisociale gedragingen. Hij geeft trouwens aan dat het nooit zijn bedoeling is geweest kindvrije zones in het leven te roepen, maar wel antisociale gedragingen te bestrijden, en dat de «Mosquito» alleen in dat laatste geval zou mogen worden gebruikt.

In Groot-Brittannië zijn hele landsdelen ontoegankelijk geworden voor jongeren. Een Britse mensenrechtenorganisatie en de Britse kinderombudsman hebben er een campagne *BuzzOff* gelanceerd om de Mosquito's aan banden te leggen, want die blijken een nationale plaag te zijn. Ook zijn er klachten van ouders met autistische kinderen, die het geluid van de Mosquito blijken te horen door de muren van de huizen heen.

De Europese Commissie heeft op 2 april 2008 geweigerd de «Mosquito» te verbieden omdat ze ervan uitgaat dat iedere lidstaat afzonderlijk een dergelijke beslissing moet nemen.

⁴ Institut National de Recherche et de Sécurité pour la prévention des accidents du travail et des maladies professionnelles

Aucune étude n'existe actuellement dans notre pays. Nous savons cependant que le Gouvernement fédéral a demandé à son département de la Santé publique de mener une étude des effets sur la santé, à court et à long terme, de l'exposition aux dispositifs «Mosquito».

En France, une étude intitulée «*Les limites d'exposition aux infrasons et aux ultrasons*» et menée par Jacques CHATILLON, chercheur de l'INRS⁴ précise qu'une exposition prolongée à 95 décibels, capacité d'émission du Mosquito, représente des risques pour l'audition et pour les femmes enceintes. L'étude indique également une valeur limite d'exposition de 8 heures, ce qui définit le terme «inoffensif».

En Suisse, Jean-Philippe GUYOT, médecin-chef ORL de l'hôpital cantonal de Genève, a déclaré que «*cette méthode est plus que discutable. Mettre une intensité telle qu'elle ferait mal ne signifie rien d'autre qu'occasionner un dommage physique.*».

Nous pensons que le principe de précaution doit être mis en œuvre face à autant d'incertitude scientifique, afin de préserver la santé publique.

Les effets sont certainement variables selon la longueur et la fréquence des expositions. On peut s'interroger également sur les éventuelles répercussions sur les fœtus.

Certes, la femme enceinte ne distinguera pas le son du «Mosquito», mais qu'en est-il de l'enfant qu'elle porte? Le son n'est pas censé traverser les murs et les portes, mais qu'en est-il de la barrière que constitue la peau?

Les parents d'un adolescent de 14 ans, originaire de la commune d'Aywaille, en province de Liège, ont d'ailleurs porté plainte, car leur fils était victime de violents maux de tête, alors qu'il attendait le bus tous les jours devant une banque dotée d'un émetteur «Mosquito».

Howard STAPLETON, l'inventeur britannique du «Mosquito», souhaite lui-même que soit établie une réglementation afin de limiter l'usage de son invention à des comportements anti-sociaux. Il déclare d'ailleurs qu'il n'a jamais été dans son intention de créer des zones sans enfants mais de combattre des comportements anti-sociaux et que le «Mosquito» ne devrait être utilisé que dans ce dernier cas.

En Grande-Bretagne, de grandes parties du pays sont devenues inaccessibles aux jeunes. Devant ce fléau national, une organisation de défense des droits de l'homme et le médiateur des enfants y ont lancé une campagne *BuzzOff* afin de faire taire les «Mosquitos». Il y a également des plaintes émanant de parents d'enfants autistes, qui entendent le son des Mosquitos à travers les murs des maisons.

Le 02 avril 2008, la Commission européenne a refusé d'interdire le «Mosquito», estimant qu'il incombe à chaque Etat-Membre de prendre une telle décision.

⁴ Institut National de Recherche et de Sécurité pour la prévention des accidents du travail et des maladies professionnelles.

Uitgaande van die vaststelling vragen wij dat de regering alle nodige maatregelen neemt om het in de handel brengen en het gebruik van hangjongeren verjagende toestellen van het type «Mosquito» op het Belgische grondgebied te verbieden.

Partant de ce constat, nous demandons au gouvernement qu'il prenne toutes les mesures nécessaires afin d'interdire la commercialisation et l'utilisation, sur le territoire belge, de dispositifs répulsifs jeunes du type «Mosquito».

Katrin JADIN (MR)
Jef VAN DEN BERGH (CD&V–N-VA)
Colette BURGEON (PS)
Mathias DE CLERCQ (Open Vld)
Marie-Martine SCHYNS (cdH)
David GEERTS (sp.a+VI.Pro)
Muriel GERKENS (Ecolo–GROEN!)